

Meie Mats

Nr. 29. (211)

Laupäeval. 6. septembril 1919.

Nr. 29. (211)

Trööst.

Jonsson: „Ja kuigi need barbarid oma maaseadusega sult mõisasüdamed roovivad, siis jääb sulle järele minu süda!“

Järgmine „Meie Mats“, nr. 30 ilmub laupäeval, 13. septembril.

Kosjasobitajad.

Sõjamehe romaan.

Horst Bodemer.

(Järg 17.)

„Et asi nii on, seda ma küll ei teadnud, kuid seda ma ka ei usu. — Ja kui see nii olekski, mis oleks sel kõigel siis asja meie armastusega?“

„Meie armastusega? Ha—ha!“

„Ära naera, onu! Oota enne ära, õpi teda tundma!“

„Selle järele ma ei jänutse. Aga kõrwale ei põika ma ka mitte. — Jah, nüüd ütle mulle ainult, kudas said sa paruniproua Lehrburgiga tuttawaks? See on weel ainus punkt, mille üle mul selgus puudub. Aga küll ma juba sellegi teada saan.“

„Olgu peale! See on praegu kõrwaline asi. Nüüd on jutt herra v. Uffelnist. Tal on wõlge, suuri isegi, ligi sadatuhat marka!“

Arwenõunik pidi istet wõtma.

„Muidugi, muidugi! — Sellepärast tarwis ruttu wõtta, mis wõtta on! — Tore lugu! Sel Uffelnil on peen nina! Sest sina oled rikas, sul pole wanemaid, kes sul tiibu wõiksid löigata. Wana onu arwenõunik surutakse ninakärtsutamisega nurka — kõige lihtsam asi maailmas!“

Nüüd rebis Maria oma käsitasku lahti.

„Siin on tshekk. Tema pidi ta eila wõtma, et pea lahti saaks! Aga ta ei wõtnud, ehk ta küll, nagu sina ütled, meelegeitlikus seisukorras on. See seob mind tema külge weel kõwemini, kui see üleüldse wõimalik on! — Ei, esiti tahtis ta ennast sulle esiteleda, sinuga ausasti, nagu mees mehega, rääkida! Kas niimoodi toimetab mõni nadikael?“

Arwenõunik hakkas waljusti naerma.

„Tore! Tark tegu temast — wäga tark! — Siis wõib ta pärast ütelda: Mis te õige tahate? Kas wõtsin ma raha ilma jututa? Ei tulnud mulle meelegi. Kõige esiti pihtisin. Teie topisite ju raha mulle ise kätte!“

„Kui sa teda tundma õpid, ei räägi sa enam niiwiisi.“

„Ära ärewaks saa, Maria! Tarwis kõik ära ütelda! Awalikult ja ausasti! Siis wõid teha, mis tahad. Mina tahan ainult oma südame tunnistuse puhta hoida ja, niipalju kui see minu wõimuses on, sinu isa soowi täita. See peab siis selleks puudust kannatanud ja raha kogunud olema, et keegi kergats ta kogutud waranduse läbi lööb ja ta lapse õnnetuks teeb!“

„Seda Uffeln ei tee — ole selle peale kindel!“

„Ja jah, uhked ratsakaardiwäe ohwitserid oskawad sõnu tarwitada!“

„Seda ei oska ta sugugi!“

„On asi nii — seda pahem! Siis on ta kawalatest kõige kawalam! — Pealegi aimasin ma seda juba eila, kui minult tshekiraamatut nõudsid! — Ja kas ma kuulsin õieti, kui sa

sajatuhandelisest wõlast rääkisid! — Sadatuhat!“

„Maria tõi trumbi wälja.“

„Säh, loe! Ma pakkusin talle weel wiiskümmend tuhat rohkem. Temale enesele peab ju ka midagi järele jääma!“

Nõunik lõi käsi kokku.

„Wiiskümmend tuhat, ja sina ütled sellest „midagi!“ Nii kui nii kuulutas ta oma wõlad juba ümmarguseks. — Wiiskümmend tuhat! — See on warandus, laps! Noh, sellest wõib weel tore lugu saada, kui üheskoos maja peeti!“

„Meie tahame isegi mõistlikud olla! Kõne on juba läbi räägitud! Tema lahkub teenistusest. —“

„Muidugi! Muud teed tal ju ei olegi!“

„Ära siis alati pilka, onu! Ma arwan, parem on rahulikult rääkida? — Mina ostan mõisa ja tema juhib majapidamist kõige kohusetruumalt.“

„Nii, nii! Ta tahab siis suurpõllumeest mängida! Muidugi kusagil feodalses nurgas — ütleme Baltimaal! „Noh, siis walmista ennast ette õige igawate õhtute jaoks, sest herra v. Uffeln saab naabritega wististi lõbusasti läbi käima.“

Maria wabises kõigest kehast ärewuse pärast.

„Niimoodi ei saa meie edasi. Uffeln tahab tööd teha — ja peab tööd tegema! — Meie armastame üksteist, ja sellest on küll! — Küll sa näed!“

„Jah, mis ma siis weel räägingi? Sina jooksed kuristikku. Wõib olla, et minagi seda weel näen! Üle paari aasta see ju aega ei wõta. Noh, ja siis soowiksin ma, et sulle tee minu juure weel lahti oleks. Nii siis, ma wõtan herra v. Uffelni wastu. Mis tal mulle ütelda, on ükskõik. Aga ma kuulan teda rahulikult. — Ja nüüd jäta mu laps, mind üksi, wiimased kakskümmendneli tundi on mu ära wäsitanud!“

Seda nägi ka Maria. Ta süda awanes. Onu ka ei teinud enam takistusi! Tema pidas sõna — tingimata! — Nüüd oli Helli asi näidata, kes ja mis ta oli!

Ja Heller näitas seda wististi. Kahtlemine oli kuritegu!

Ta astus onu juure ja andis ta otsaesisele suud.

„Meie oleme mõlemad Hoffmannid!“ Ja Hoffmanniks jään ma ka kui proua von Uffeln! Usu mind! — Ja seda tõendan ma ka nüüd, sest ma ei pista pead liiwa sisse, waid koristan takistused ära kindla käega, et sellele uus elu algaks, keda ma armastan! Ja kui tarwis, panen ma ka ise käed külge, nii et sädemed lendawad. Küll sa näed!“

Emand Kuschke — uksehoidja naine — sai waewalt sõna suust, kui tore ratsakaardiwäe ohwitser temalt küsis, kus korra peal herra arwenõunik Hoffmann elawat. Ja siidipaberisse mässitud suur lillekimp oli tal käes. Rinnal, õlal kantud kasuka all mitu ordeni.

Kui ohwitser kannukseid kõristades trepist üles sammus, wahtis ta temale lahtisel suul järele. Siis pani ta käed puusa ja raputas pead. Niisugune peen ja preili Mariakene! Et tulija kaasa-toodud lillekimpu arwenõunikule ei toonud, oli ju päewaselge. See oli ju midagi väga ilusat, niisugune tore ohwitser, aga mis Marial neis ringides tegemist oli, sellest ei saanud ta aru! Jumalukene, wana Hoffmann, kui see seda weel oleks näha saanud! Ta oleks oma prillid kaugele nina peale lükanud, umbusklikult üle prilliklaaside waadanud, oma lõhkised, tööst wäsinud käed kokku pannud, ja wististi oleks see tore ohwitser warsti jälle punase näoga ja — oma lilledega trepist alla tulnud!

Noh, tema oli ju Kuschke, ja tal oli siin alati hea olnud! Ja kui ta mõnikord pisut üle-aru kõneles, teine kord wõis ta jälle waikida nagu haud. Seda oli ta juba küllalt näidanud. Täna oli jälle niisugune päew, mil tarwis oli vähemalt esiotsa, suud pidada.

Ta pühkis käeseljaga oma suu ilusasti puhtaks, läks kuus astet alla oma uksehoidja kongi, wõttis paranduskorwi ette — see oli midagi hullu, mis lapsed katki tegid — ja istus just klaasukse juures, et ta ikka ka tõesti näha wõiks, kui suur ohwitser jälle ära läks. Ja kas lillekimbuga wõi ilma! Ja kes teab, ehk anti talle siis ka weel — jootraha!

Aga ohwitser ei tulnud ega tulnud trepist alla. Nüüd hakkas emand Kuschke muhelema. No jah, preili Mariakesel oli ju väga suur rahakott ja ta oli ka Genfis paar aastat pansionis olnud. Ja siis ajas emand mokad torusse ning wilistas. Jumalukene, kas ei olnud siin wahest proua Skodrowski oma „fluidumiga“ wahel? Kes wõis seda uskuda? Ta nägi isegi sein-test läbi!

Ja kui see asi Skodrowskiga õige oli, noh, siis oli just tema selle rõõmsa sündmuse teki-taja, mis praegu esimesel korral nähtawasti sündis. Noh, ja tänamata ei olnud Mariakene iial olnud. Ja uksega tупpa ei kukkunud Kuschke ka mitte — Jumal hoidku!

Kui aga ülewal tõesti kihla pidu peeti, siis wõttis ta ühe marga ja läks Skodrowski juure ning laskis endale kaardid wälja panna, et kindlasti teada saada, kas ta arwamine ka põhjendatud on. —

Uffeln juhiti saali.

Maria ootas teda seal ja langes talle kaela:

„Heller, minu Heller!“

Uffeln waatas ringi.

Maria naeris.

„Onu ilmub hiljem! Mul on sulle weel mõndagi öelda. See sündigu warem — nii oleme kokku rääkinud. — Nii siis Heller, au-sõna, waimustatud ei ole onu sinust mitte. Wõid ju isegi arwata: miks. Ta teeb lõpu-järeldusi, mis arusaadawad on, kui sind ei tunta. — Oo, ma tean ju, et sa tema ruttu tei-sele arwamisele wiid. Ja meie seisame koos, ehitame koos elu, nagu ta meile passib! Mis on meil maailma juttudega tegemist? — Sina jäta paljugi maha ja —“

„Ära seda ütle Maria! Palun, palun!“

Maria surus oma pea kōwasti ta rinna najale.

„Heller, mina olen Hoffmann. Lihtsad, aga winsked oleme meie. Wõib olla, wahete-wahel ka põikpealised. Kellel ei oleks wiga? Juba see on suur asi, et wigasid tunnistatakse. — Sinul on neid ka. Nii on õige, et pead ni-kutad. — Noh, täna korraldame kõik ära, mis ennast korraldada laseb! Tõuta mulle seda!“

Uffeln waatas kõrwale. Ta mõistis, mis Maria mõtles. See jätk raha-asi! Kuid sellega ei olnud asi weel lõpnud! — Kas pidi ta pih-tima? — Ta silmitses Mariat, kelle pilk armas-tades tema peal wiibis. Käed tema kaela üm-ber seisis neiu ta ees.

„Heller, minu Heller!“

Kudas ta wõis kerjata! Kui ilusasti ja armsasti! — Ja kui ta temale nüüd tõtt ütles? — Ei, ei, ei — täna ei saanud ta sellega wal-mis. See käis ta jõust üle. Ta oleks seda tõesti teinud, kui ta Mariat oleks vähem ar-mastanud. Esiti näidata, siis rääkida! Siis hoidis ta ju ka temast eemal tunnid, wõib olla päewad ja isegi nädalad täis piina! Pärast, kui tund tuli, naeris Maria wististe selle üle, wõttis tal kõrwust kinni ja ütles kelmikalt: „Heller, missugune wõrukael sa olid! Aga et ma sinuga rahul olen, siis peaksin paruniprouat õieti eraldi weel tänama!“ — Ja, jah, nii pidi asi minema!

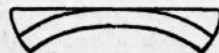
Ta wõttis neiu pea oma käte wahela ja waatas talle sügawasti silma.

„Maria, ma usun, sa arwad mind palju, paljn paremaks kui ma tõesti olen! Sa oled mulle oma südame lahtisel käel wastu kandnud ja ei ole palju küsinud. Pärast, kui ma juba näidanud olen, et minu armastus sinu omast vähem pole — wõin sulle weel midagi ütelda. Mõtle selle tunni peale, Maria!“

Maria suudles teda.

„Kudas wõiksin ma seda tundi iial unus-tada? Ja mis olnud on, mis on mul sellega asja? Oo, ma tean, teie, mehed, olete suured patused! — Aga minu armastus saab sind pa-randama, Heller! Seda ma tean — seda ma tean!“

Järgneb.

Armuhaiigus ja selle batsillus. (Bacterikum ttiwaripsicum).

See haigus möllab hirmsa jõuga terwes riigis. Kõige tihedamalt ja raskemal kujul tuleb haiguse juhtumisi aga Virus ette. Isearanis kerged haigeks jääma on plikad. Kui nad kümne margalist näewad, on nad kohe haiged ja ei jää muud üle, kui wita ambulatoriumisse ja teha operatsioon. Selle haiguse idud (waata pilt) kantakse silmawaatega edasi ja haigus hakkab silmest peale, koleda kiirusega terwet keha okkupeerides, puutumata jättes ainult südä.

Haigust võib ainult mõneks ajaks wähendada hoolsa arstimisega. Jäädawalt tast lahti saada on aga wõimata. Neegrid tarwitawad selle haiguse ärahoidmiseks lihtsat aga mõjuwat abinõu — nad sööwad plika kehaosad, kus neid patsillusi kõige rohkem, ära — ja asi on „weriguut“.

Kirg.

Ta hambad olid rohelised nagu muda ja muiged haisesid kui higistanud jalad, ja kulmudeta silmad kollased, täis mäda, hääle kõlata ja kähisew ja sõnad ulad. Ja temale ma süütause sel öösel andsin, kui nuttis õues tuul ja naeris rindus süda. Ta määrdind jalge ette pühad palwed kandsin ja, nagu hull, jõin paistend huulte ilast mäda. Ja ilus oli minule sel ööl see naine ja oli suudlus, naer ja pilk täis keewat ilu, ja olid ilusad need silmad, juuste laine ja ilus oli minule sel öösel elu! Gori.

* * *

Ulgumere wetetules,
waikse laine laias süles
ujus lagle süüta, walge,
nagu noore armu alge . . .
Jõudis öö ja suikus meri,
tardus lainte õõguw veri,
lagle juurde armu tujus
kaugelt rannalt kajak ujus . . .

Suri öö ja hommik koitis,
taewas jälle tules loitis.
Laia mere leiges rüppes
ärkas laine röömsas hüppes.

Lagle, walu walges rindas
kurtes kaugel merel lendas,
kajak aga ujus randa
unustades õnne tunda! Gori.

O, süüta põlema künlad ruttu, ruttu,
walgusta seinu ja hallitanud sambaid.
Kuuled, pimeduse ähwardawat juttu,
kuuled, kuidas seal ihutaks hambaid?

Mis sa piinad, nagu Saatan, nagu Jumal?
Kuuled, hiilib keegi timmuka sammul!
Pime öö naerab werisel kumal
silmad eredad, jäledad ammul.

Walge künal ruttu põlema süüta sa,
kuule mind, o, kuule nõrkeja palwet.
Päikest ootad sa rumal, ootad asjata —
waata taewas ainult pilwed ja pilwed!

Gori.

* * *

Ilust sõnajala õit
metsas otsisin kuu walgel
„Näed mind, suudelda mind wõid!“
laulis keegi häälel julgel.
Läbi kõrge okste wõre
silmitses kuu kalgil kumal.
Kaugel kõlises naer ere:
„oh, sa rumal, oh sa rumal!“

Gori.

* * *

Su hanbad wilkusid, kui heledad ja kiired õised
wälgud,
kui naerdes awasid sa põlewad rubiinist huuled,
ja silmad keerlesid, kui waksed maod, ja põletasid
pilgud,
ja hinge muiged lõikasid, kui kuumad teras-
nooled.
Su juuksed sitked rinnal woolasid, kui sula
bronsi ojad,
kaks ämart rinda siidi särgis kargasid ja naersid
ja magus-raskelt põlwi litsusid su paljad puusad
soojad
ja rinna imetised olid werewad, kui kirsid.
Õö-taewa rohelisel näol kaks silma põlesid kui
weri
ja läbi kardinat ähwardusi tuppa hõljus,
ja iga kord, kui suudlesin sind, kauge waade
leekiw, kuri,
mu mõtteid kihwtitas ja hinge raskelt muljus.
Gori.

* * *

Meri werine haledalt nuttis,
lained pisaraid pillasid kaldal,
leinaw udu päikse tulise mattis,
hõljus tuulehoog puhangul ärdal.

Me seisime wesisel kaljul
ja huultega huulesid pütidsime,
ja häälel heledal, waljul,
me naersime, kui me nad leidsime.

Gori.

* * *

Täht sirendas kui pisar walus
ja wärises ja wabises.

Õõ nuttis, ahwardas ja palus,
wihm lehte siidis sabises.

Must ämblik, haisew, nagu mäda,
su haljail rindel liikus laisalt
ja, jättes järel mäda rada,
ta huuledele ronis nisalt.

Ja huultel tulewail, kui weri,
mis mu eest käsi kinni mattis,
must ämblik külwas mäda teri
ja haiswa ilaga nad kattis.

Täht sirendas, kui pisar walus
ja wärises ja wabises.

Õõ nuttis, ahwardas ja palus,
wihm lehte siidis sabises. Gori.

* * *

Su huuled lõhnasid kui astrad
ja olid libedad kui madu.
Su näki silmad — bronksi sõstrad,
neis paeluw kirg ja kiimal udu.

Naer põletas, kui tule oja,
su muiged lubasid ja tahtsid,
ja, heites riided, rinna sooja
sa suudlemiseks mulle andsid.

Ja teises toas põles waha,
koi-liblik lendas ümber tule,
ja siidil lamas lehkaw keha,
käed ristis rinnal, tardund pale.

Ja läbi ukseriide loori
me juurde mäda haisu hoowas,
ja suudeldes su rinde noori,
jalk surnu lehk mu hinge haawas.
Gori.

* * *

Eetri lainte lasuuristes woogudes
ujus õõtsudes pilweke muretu.
Koidu tulistest suudlustest õõgudes
ujus kaugele tähtede meresse.

Alla patuse maa peale heitis ta
pilgu muigawa, põlgawa, hooletu
ja õõtsuwa, õõguwa uduna
ujus kaugele tähtede meresse.

Maa patusest sülest jooksis ülesse
maru röögataw hiling ja wäle.
Tungis huludes, huilgades pilwesse,
kiskus tükkideks õõtsuwa rinna.

Eetri lainte lasuritest woogudest
langes patusele pinnale pisar hale.
Hiling, äritud põlgwatesf pilkudest
kiskus tükkideks õõtsuwa rinna.
Gori.

* * *

Waikstel wiwudel,
kui taewa rindadel
moonid närtsiwad
kuumad,

Januhaigus ja selle bitsillus. (Bacterium anthracis)

Haigus on väga laialt lagunenud — kõige lühemast miilitsamehest kuni kõige pikema portfellikandjani. Iseäranis palju ohwrid nõuab haigus igasuguste banketilliste ja „heategewaks otstarbeks toimepandud pidust osawõtjate hulgas, sest neil pidudel on ohtrasti ennesõjaaegseid sööke ja jookke. Wäiksemaid „ninasid“ püütakse sellest haigusest päästa soolaputka ja rahatrahwiga, kuid niisugusel arstimisel wiisil on wähe tagajärge, sest „kõrgemals ringkondades“ mõlab ta wabalt edasi ja kantakse sealt ikka jälle uuesti laiali.

werewad,
ja kui tasastel
wetewoogudel
kiired kustuwad
õrnad,
mahedad,
helgil heledal
rõõmsal, wilkuwal
särama lööb idas täheke
wäike
õrnake,
ilus hellake.

Seal tähe peal elad sa,
seda tean ma, seda tean ma!
kiirel heledal,
kiirel helkiwal
armu sõnu saadad mulle sa
sealt
tähe pealt —
seda tean ma, seda tean ma! Gori.

Warastatud heinakoorem.

O s w i.

Kui Juhan Jalakas kodutalust heinakoormaga wälja sõitis, algas juba õõ. Taewas oli selge; tähed sirasid ja särasid, otsekui tahaksid nad Jalaka süütusele kaasa tunda. Aga asi oli pisut halwem kui süütu, sest heinakoorem, mida Juhani wana kronu ähkides wedas, oli warastatud naabrimõisa küünist. No, mis moodi sa siis teisiti praegusel wiltsal ajal elada saad, pealegi kui halb terwis, ja tööga midagi ei teeni; pole muud kui näppa. Jalaka patust hinge meelitas see warandus, mis ümberkaud-

Kassiahastuse haigus ja selle batsillus.
(Bactericum taewaliidicum).

Haigus mõllab peajasajikult taewaliitlaste keskel, kes seda haigust autosõiduga arstida püüawad. Kuid see arstimiseviis ei anna soowitawaid tagajärgi, waid mõjub weel haiguse laialilagunemiseks kaasa, sest autosõit pörutab batsillused uulitsale, kus nad mõõdakäijate sääredesse krampplikult kinni hakkawad ja niiviisi laiali kantud saawad.

ses külas olemas, ja weidi sellest puust wilja maitseda polnud ju palju.

Nii tuligi Jalakas sellele kurjale mõttele, naabrimõisa heinaküünis wargust toime panna. Ta astus naabritalu sulase Mardiga „liitu“, et asju ühiselt ja kergemalt läbi wiia. Mõte oli heinu, kui need juba käes, linna wedada ja turul ära müüa. Kuuldawasti olid hinnad turul kaunis rahnloldawad, mis mehi weel rohkem julgustas. Öhtu poole ööd hiilisid mehed heinamaale, enesega hobust ja rege kaasa wedades. Siis ladusid nad „kauba“ reele, nagu kord ja kohus, sidusid kõiega ümbert kinni, ja asi oli korras.

Nüüd sõitis Juhan mööda maanteed linna poole. Süda peksis küll tehtud töö pärast, aga wõi siis hiir lõksus ikka kaua hüppab. Küllap see pea mööda läheb, kui oma walla piiridest väljas, ja linna on ju ainult paarkümmend wersta.

„Kuhu see Märt ometi peaks jääma?“ mõtles Juhan iseendas, hobust peatades ja ümber waadates. „Lubas ise siin olla, aga nüüd pole näha ühtigi.“

Waewalt sai ta lõpetada, kui kaugusest hall kogu nähtawale tuli. Kartes, et see wast keegi oma walla efanik on, kes asja kahtlustada wõiks, warjas Juhan enda silmapilguks koorma taha. Aga warsti kostis tuttav hääl:

„No noh, kus sa oled, Juhan?“

„See tuli nähtawale.“

„Mis sa hirmutad! Teiselt poolt tulid koguuni! . . . Kas külas on kõik rahulik?“

Mart wastas, külmanud käsa wastu paksu kasukat pekstes:

„Jah, kõik on wait, isegi kõstri maja juures ei haugatunud koer. No mida küll mõisa

omad ütlewad, kui näewad, et heinu pisut vähemaks on jäänud! Meie sõidame nüüd linna, ja asi nudi!“

Nad sõitsid edasi, kuna teel mõni üksik kojusõitew talumees wastu tuli. Aga wiimaseid polnud nüüd enam tarwis karta, sest kokoduwald oli ammu selja taga, ja oma inimesi siin liikumas ei ole.

„Kui nüüd neid uusi rahasid heinte eest antakse, ei siis küll tahaks wastu wõtta,“ arwas Juhan. „Niisugused ühe poolega ja imelikud teised nagu kroonupassid. Ega pole muud, kui peab wõtma.“

„No jah, käsk on niisugune. Kui tõrgud, saad trahwi.“

Wahepealt muutus öö pimedamaks. Ainult kaks wäikest kogu ja üks suur liikusid maanteel. Heinakoorem näis eemalt nagu elewant olewat, kes kogemata keset seda loodust sattunud.

„Ei tea mis linnas heinte eest ka maksakse?“ küsis Juhan.

„Ah mis wõi. . . Ikka oma wiiskümmend marka puudast. Kas linnas woorimehi wähe, kellel heinu tarwis. Mis meil muud, kui et aga ära müüa saame.“

„Ära müüa jah. . . Ega sa's arwa, Mart, et me koormaga tagasi tuleme! Ei Mart, ennem jätan ta sinna niisama, ilma rahata.“

Mart tuli mingisuguse halba tuju äratawa mõtte peale:

„Aga mis oleks, Juhan, kui meid kinni püütaks ja öeldaks, et meil luba ei olla ja wargateks peetakse. I'ooda siis weel oma ilusa summa peale.“

„Äh, mis, kas ma's poisike olen wõi, et enne linnas pole käinud. Olen ennegi öösel linnawärwani jõudnud, ja kuhu sa, hing, ikka lähed! Näe, ütlen; tulen maalt, kuhu ma lähen, jah . . .“

„Siis olid ju teised ajad. Wõisid öö läbi innas hulkuda, polnud midagi, aga näe, nüüd ei saa! Kohe miilits ja lindimehed nina ees. . . Mis see linna miilitski on. . . Niisama moodi pärast. Kas wõi mürtsuta suurtükki, pole tema asigi!“

Selle ütelse peale pahwatasid mehed naerma. Et linnani weel kümmekond wersta näis olewat, siis ronisid mõlemad koorma otsa. Nad waikisid mõne aja.

„Eks sa mäleta,“ alustas Mart uuesti juttu, „ka kahe nädala eest käis ju mõisa moonakas Tagatipu Toomas kaubakoormaga linnas ja, näe, mis seal mehega kõik tehti. Püüti kinni, öeldi, olla keelatud kaup, ja weeti mööda miilitsaid ja urkaid. Sai ikka suure häda peale wiimaks lahti.“

„Ja no. . . see oli igatahes keelatud kaup. Meil ju heinad reel. Ega's neid keegi söö.“

„Miks ei söö? Kõik loomad sööwad!“

„Ah mjah, noh . . .“ naeris Juhan isegi, „loomad muidugi Aga inimesed ei tohi ka rohkem süüa, kui määratud Pea meeles, Juhan, meie endid hädasse ei tohi jätta, olgu, jumal teab, mis ees.“

Weidikese aja pärast hakkasid linnatornid paistma. Üle majadekogu hõljus õrn walgusekuma põlewatest laternatest.

„Kõik on nii wait . . . Linna untsakad magawad alles kõige paremat und. Ega meie neid ei sega. Peaasi, kui meid ei segata.“

Kuna hobune oma ette mõttes edasi lonkis, tukkus Juhan koorma otsas, Mart waatas lähenewat linna. Oli juba tunda linnaõhku ja talwe hommikust wärskust looduses. Mustasid eemalt wabrikute torud. Töö seisis weel. Oli warane aeg.

Juhan nägi unes, et nad just niisama Mardiga öösel linna heinadega sõidawad. Ühel uulitsal peetakse aga mehed kinni, ja et neil luba pole, wiidakse waesed külamehed pogrissse, peale selle tuleb wälja, et meestel warastatud heinad. Nad asetatakse pimedasse kongi ja antakse haganaleiba kõrwale wett. Küll katsub Juhan soolaputkasse wiimise wastu käte ja jalgadega protesteerida, aga sel pole mingisugust tagajärge

„Mis sa, sunnik, peksad! Jalad ei wõi ka rahul seista! Ajad terve koorma segi! Muidu magada ei saa!“ kirus Mart magawale Juhanile, kelle jalad protesteerides üleliigseid liigutusi tegid. Selle järele ärkas ta üles.

„Mh . . . ah . . . Tukkuma olin jäänud...“

„Ja nägid kohe und? No räägi mulle ka?“

Juhan seletas mõne unise sõnaga unenägu, mille kohta Mart tähendas:

„Kinni meid täna ikka püütakse . . . Ega see muud pole. . .“

Warsti oldi Pärnumaantee algul. Siin tulid nähtawale esimesed linnamajad, mille ukсед ja luugid weel kinni.

„Näed sa, Mart, kõik on kui surnud. Ja ei tea, kus see miilits wõi omakaitsegi on, sõida mööda Pärnumaanteed nagu parun wäljamaale!“

Kuulda oli, kuidas waekoja kell kolm pauku lõi: oli öösel kell kolm. Mehed lasksid hobuse pikkamisi lonkida. Aega ju oli kusa-gile talurahwa hoowi minemiseks

Küll kartsid nad, et äkki püssimehed neid kinni nabiwad ja kimbutama hakkawad, aga õnneks läks see karikas neist mööda. Nad libisesid tasahilju Pärnumaanteel olewasse taluhoowi.

„Ütlesin kohe, et mis nad meist kimbutawad! Näe, ega meil metsalise märki ees pole. Niisama inimesed, kui teisedki,“ arwas Juhan:

Hoowis oli juba paar talumeest regede juures toimetamas. Nende nägusid polnud pimeduse tõttu wõimalik näha. Aga kui Juhan ja Mart enda hobuse eest ära olid rakendanud

Admiral Koltshak.

(Wiimane päewapiltlik üleswõte).

ja ulualla wiinud, märkasid nad lähemalt ühte tuttavat nägu, ja nagu ühisest suust tungis hüüd:

„Wa' Tagatipu Toomas!“

Wõõras pööras näo meeste poole ja wastas: „Nojah, see ta on! Wõi ei arwanudki mind siit leida? Ma tulin eila õhtul kaubaga linna. Nüüd, hommikul, sõidan jälle tagasi. . . Mis, kas teil on heinakoorem?“

Juhan jahmatas:

„No . . . nojah, heinad . . . Hakkasin õhtul tulema, siis saab päewaaegu turul käia . . . Eks ikka lahti saa . . .“

Mehed läksid koorma juure.

„Heinad, mis heinad! Ise pidid ikka puudega tulema, mäleta, rääkisid ju minewal nädalal!“

„Wõi seda lubamist täita saab . . . Mart tuli ka kaasa. . . Noh mis muidu uudist?“

„Ei midagi, eila õhtu sain oma kraamist lahti. . . Sain uusi Eesti rahasid paar tükki . . . Kuule, kuipalju su heinad maksawad? Ma ostan ära!“

„Oled sa hull! Ega sa linnast maale heinu wii! Ja siis oleksid ju wõinud maal kohe osta... aga. . .“

Juhan tuksatas warguse mõtte pärast. Aga tühja kah! Kui Toomas just tahab, siis. . .

„Noh, mis sa arwad, Mart?“ küsis Juhan.

„Müü maha.“ kostis Mart tasa, „rutem Juudase kaubast lahti saab?“

„Anna 500 marka koormast?“

„Tohoh, nii kallist! Kes sulle niipalju maksta tahab?“

Alawäärtusline kaup.

„Ah te, mu herra, olete wäljamaa kaubakontori „Rewalia“ liige! Noh siis aufwiedersehen — ma ei saa teid wastu wõtta, sest ma armastan ainult wärsket ja wäärtuslist kaupa!“

„Noh, kui ei taha, pole waja kah!“
Tagatipu Toomas mõtles weidi ja ütles siis, paljutähendawat käeliigutust tehes:

„Ah, tühja, mina kauplema ka ei hakka! Siin on sulle 500 marka!“

Toomas wõttis rahapungast laenupaberi wälja.

Siis katsusid nad heinad kuidagiwiisi teisele reele ümber laduda ja weerand tunni pärast ütles Toomas:

„Noh, elage siis hästi, üks me näe jälle külas!“

Ja sama suur heinakoorem liikus pea taluhoowist Pärnumaanteed mööda linnast wälja.

„Nah, waata, missuke see raha ka wälja näeb!“ lausus Mart, tikust tõmmates.

Mõlemad uurisid tükk aega kirjut paberit, mille nurkadel nummer „500“ ilutses. Wiimane null näis aga weidi tume olewat.

„Mis seen'd on?“ päris Juhan. „See nummer nõnda segane. . .“

Juhani näol helkis mingisugune tõsine wari, siis pobises ta:

„Kur-rat! See ju wõltsitud . . . Eks sa tea, lehes oli, et üks null on rahadel juurde tehtud!“

„See tähendab, rohkem polegi, kui 50 marka! Aga ise ei tahtnud wastu wõtta!“

„Ja, kurat wõtaks, heinakoorem läks ka luhta — maale tagasi, üks ta kõik, et Tagatipu Toomasega“

Ja mõlemad mehed kirusid Toomast.

Politiline kõhuwalu.

Mart Konnasilm oli politikamees, maapealse elumõnusususe erakonna liige, kolmkümmendkuus aastat seitse kuud ja kaheksa päewa wana, kõige otstarbekohasema „samogonka“ keetmise aparaadi ülesleidja, naisemees ja kuue lapse isa.

Kindlat teenistust tal ei olnud. Ta oli kogu oma ihu ja hingega oma partei huwide

Wiru naismaadleja ja maailma esimaadleja.

„Wõid mulle õnne soovida — ma sain „Rekordis“ maadlemise eest esimese auhinna!“
 „Täna jumalat, et ma su wastane ei olnud — siis oleks sa ka viimasest ilma jäänud!“

eest iga päew väljas: laotas partei kirjandust laiali, andis suusõnalisi seletusi oma partei taktika kohta, lubas enda erakonna seisukohast välja tulles maapealse elu paradiisiks muuta jne. Ühesõnaga, Mart oli kindla taktikaga politikamees, armastas oma parteid rohkem kui iseenast, ei waletanud, ei warastanud, ega armastanud wõeraste naisi.

Ühel päewal sai ta partei keskkomitee poolt suusõnalise seletuse ja kirjaliku käsu sõita õhtuse rongiga Kirbu kihelkonda Kargu koolimajasse pimedale maarahwale selgeks tegema, kui tarwilik on igalühel maapealse elumõnusus erakonna liikmeks astuda ja otsekohe liikmeks ära maksta.

Mart korjas imestamisewäärt kiirusega tee peal tarwisinewad asjad kokku, ladus paar puuda partei kirjandust woorimehe peale ja sõitis waksali, et õigeaks ajaks rongi peale jõuda.

Piletisabas seletas ta igale ühele oma partei tegewuskawa ja püüdis kõigile selgeks teha, kui wäga on tarwis maapealse elumõnusus erakonna liikmeks astuda, noortel nii kui ka wanadel, waestel ja rikastel.

Tagajärg oli see, et keegi „pöörast huwitust tundja“ mainitud erakonna wastu Mardi taskukella seadusewastasel teel üle wõttis. Mart rääkis sellest kurwast loost piletimüüjale, kes aga teda kuidagi aidata ei wõinud, waid raudtee miilitsa poole nõu andis pöörata. Sõit wilistas.

Mardil ununes taskukell (seisid ju partei huwid kõrgemal, kui tema isiklise eraomanduse puutumatus) ja ta tormas wagunisse.

Wagunis jägas ta partei kirjandust laiali, waidles ühe paksu tantaga sundusliku usuõpetuse ära kaotamise üle rahwakoolides ja sai wiimaks ühe sõduri käest tähtsuseta loba eest keretäie sõimata.

Mart wihastas, kolis koguni teise nurka ja hakkas seal ühele kalaranna tüüpusega noorele mehele maajagamise üle tõsisemalt seletama.

„Waadake“ — alustas Mart: „maajagamine on üks kõige tarwilikum samm Eesti sisemises elus. Maad tuleks kõik ära jagada ja maataht-

jate kätte rendi eest tarvitada anda. Waadake, sedamoodi saaks niik hulga raha ja selle rahaga wõiks ta Inglismaalt ja Amerikast rahwale toiduaineid muretseda. Saate aru. No jah, waadake, Teie ei mõista kohe mind. See maajägamine on üks keeruline asi, ta tarvitab niisugust mõistet ja niisuguste meeste tegewust, nagu need meie erakonna agaramad tegelased on. Ma tahan Teile selgemalt ja lihtsamalt maajägamise tarwiduse, kui ka normi üle seletust anda. Kuulakel..."

Ja Märt seletas pikalt ja laialt, algas ja lõpetas, seletas ja arutas, niikaua, kui kuulaja nooremehe pea rinnale wajus. Noormees magas..

... Wiimaks jõudis rong jaama, kus Märt pidi maha astuma. Ta jättis kõiki wagunis wiibijaid kättpidi jumalaga, näitas sõdurile, kes teda lobamise pärast sõimas, keelt ja astus wagonist wälja.

Oli pime. Wiis wersta maad käia, — hobust ei ole. Wõimata oli praegusel öö ajal minema hakata. Täieste wõimata. Märt saigi sellest aru ja kolis jaamahoonesse. Walitsewa pimeduse tõttu oli tal wõimata „kikutustööd“ hakata tegema ja ta heitis magama, teades, et järgmine päew raske tuleb ja kõiki jõupingutust tarvitab. . . . Hommikune sõit tuli sisse ja äratas Mardi unest. Märt andis kaasa wõetule kehakinnitusele tublist pihta, korjas kõik kraami kokku ja küsis raudteeteenija käest lähemad teed Kargu koolimajasse.

Pika waewlemise järele jõudis ta wiimaks pärle. Partei keskkomitee poolt oli tal kiri kaasas kohalikule wallakooli õpetajale, kelle kaastegewusel koosolek, kus Märt kõnelema pidi, kokku sai kutsutud.

Nagu tule säde käis teade läbi küla: linnast tuli politikamees kõnelema. Ja rahwast woolas kokku. Siin oli kohapidajaid ja talusulaseid, rentnikka ja mõisamoonakaid, käsitöölisi ja mõisa teenijaid jne.

Kõik olid uudishimulikud. Kõik lootsid midagi enneolematut kuulda saada. Ja Märt algas. Pühkis taskurätikuga nina puhtaks ja alustas:

„Austatud koosolijad.“ Mina olen tulnud siia kui maapealse elumõnusususe erakonna liige, walgustama maarahwast neis küsimustes, mis nendesse otsekohe puutuwad. Ma tahaks kohapeal tutvustada koosolijaid eriti maaküsimusega, mis wist küll kõige tähtsam küsimus on maaelanikkude hulgas. Minu partei seisukohalt wälja tulles, peaks kõige enne mõisamaad ära jaotud saama ja rahwale rendi peale antama wastawa tasu eest. Maad tuleks anda igaühele, eestkätt linnalastele, sest nende seast on palju maasoo-wijaid, kuna maainimestel maad nii kui nii on.“

„Wälja“, karjus moonamees Kärt tagumises reast: „niisugune sigudik tuleb siia oma lori ajama.“

„Mitte nii ägedalt,“ parandas Märt: „maad tuleb igaühele anda, ka maainimestele. Ma

tahtsin ainult öelda, et ka linnalased maad tuleks anda, siis just talupidajatele, kuna mõisamoonakad nende juurde edaspidi sulaseks jääks.“

„Wälja!“, karjus moonamees Kärt teist korda: „niisugune lontrus tuleb seia kõnet pidama, kuna tal õigest maapidamisest ega poliitikat aimugi ei ole. Wälja.“

„Mis! minul ei ole poliitikat aimugi! Teie tahate, et ma pean seletama Teile weel, mis politika. Kui ma siin säägin, tähendab ajan poliitikat. Kui teie wastu waidlete, — see on niisama politikaajamine. Kui teie parunile mõisas wastu hakkate, see on ka omast kohast politika. Kõik on politika. „Kõik! . . .“

„Maha, sigudik,“ karjus nüüd juba Kärt üsna Mardi nina all, ja tagapool seiswate poole pöörates, hüüdis:

„Poisid, näitame kuradile, kuidas poliitikat aetakse. Anname närukaelale. . .“

Märt ei jõudnud kolmegi lugeda, kui leidis enese uksetagant õuest.

Ja jalahoobid sadasiwad temale wahetpidamata küll küljekontide wahele, küll wastu raswast magu. Wiimaks sai ta mahti ennast ülesse ajada ja lonkas, kahe käega kõhtu kinni hoides näiteplatsilt eemale.

„Mis!“, karjusiwad külamehed tagant järele: „miks sa kõhtu kinni hoiad, kas ajad sellega ka poliitikat, herra maapealse elumõnusususe erakonna wäljapaistew esitaja. Kuule nüüd, miks sa kõhtu kinni hoiad, kas ajad sellega ka poliitikat wõi?“

„See on poliitiline kõhuwalu,“ hüüdis keegi hambamees rahwahulgast: „hakas poliitikat ajama ja kõht läks lahti . . . waeneke niisugune... Andres, kurat, waata ometi, mis ta teeb, — ära lase oma aiamaad ära roojastada.“

Andke poisid kuradile. . .

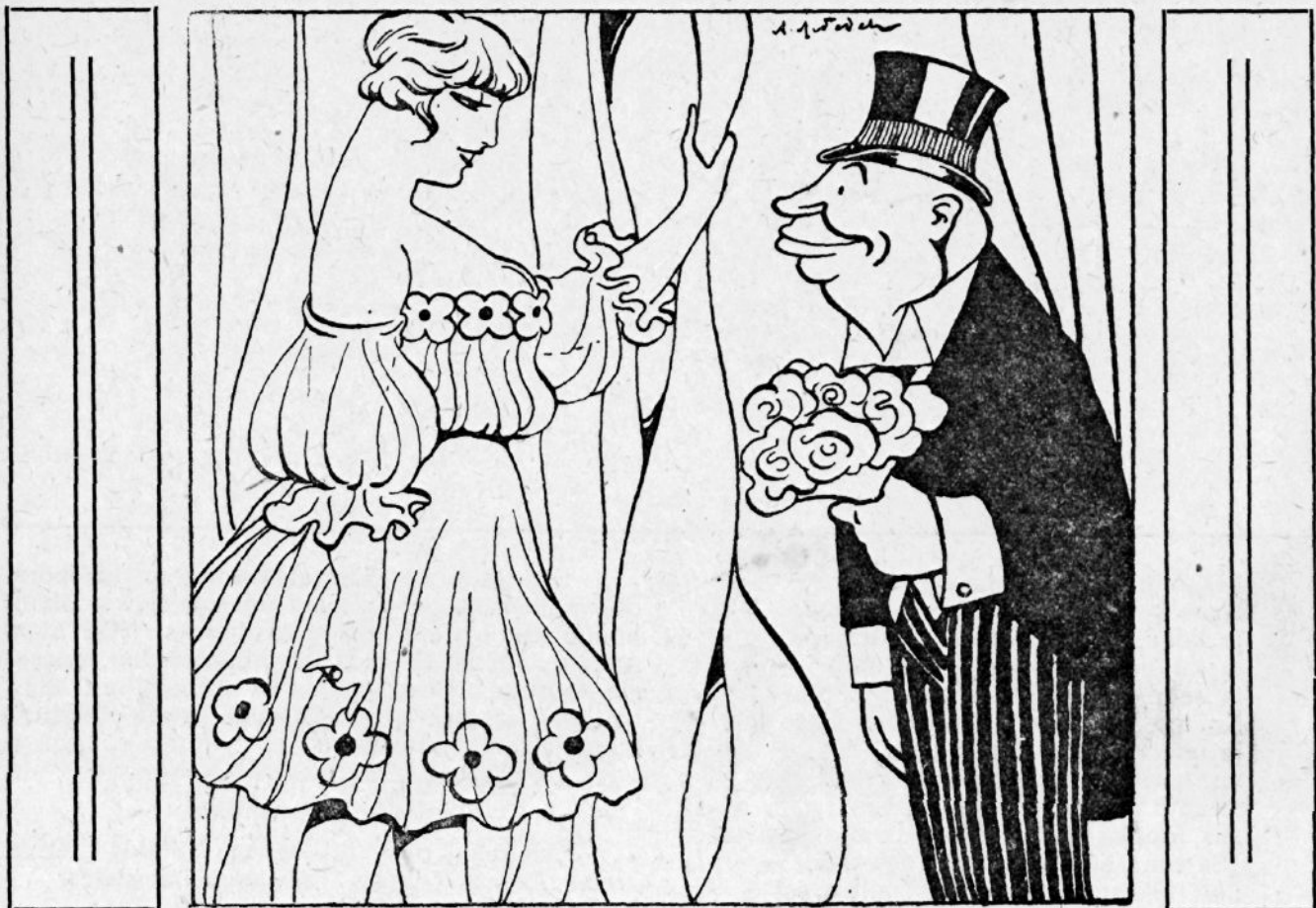
Leon Hart.

Imetegu.

„Me talurahwas patune ja paha, ja kangekaelselt uskuda ei taha, mis kantlist räägib neile minu suu ei noortest tule keegi enam kiriku! Meil nõu ja abi oleks tõeste waja, mismaksma paneks wana õndsas aja, et waseid, äraeksind lingesi saaks palwekotta jälle tagasi.“ Nii kaebab kõstril hallpea õpetaja; sest ikka tühjalt leiab pühakojas, kui pühapäewal waga meelega ta läheb kadund lambaid otsima.

„Liig wähe lootust teie wagal soowil,“ tal wastab kõster wenitawal toonil, „sest ajalehtedel nüüd palju süüd,

Miniatür teatris.

„Lubage, austatud preili, et ma teile teie ilusa laulu eest selle lillekimbu kingin!“

„Täna väga — kuid mulle oleks üks wakk kartulid ja paar pead wärskaid kapsaid palju enam meelejärele olnud!“

kes targaks teinud talurahwa nüüd.
 Meil palwetest on wähe lootu kasu,
 ei rahwas piibililugu enam usu;
 ta ainult seda uskuma weel jääb,
 mis ise oma silmaga ta näeb.“
 „Jah, tõsi,“ wastab köstril hingekarjus,
 „need wanad, kuldsed ajad on nüüd warjus,
 Kui rahwal oli waga, usklik meel
 ja meie palwest abi lootis weel:
 Küll wanal ajal mõjus papi kõne,
 sest lambaliha, worsti, kanamune,
 ja linu, lambawillu, wärsket wõid
 nad iga aasta talle koju tõid.
 Ei sarnast heldust enam näha ole,
 ei noortest keegi kiriku ka tule;
 meil leida pole mingit abinõu,
 mis murraks rahwa kangekaelse jõu.
 Ehk rahwale küll iga imetegu*
 nüüd kõlab nugu wana muinaslugu,
 ja keegi neist ei taha uskuda,
 et imet wõiks weel ilmas sündida.
 Kuid katset wõiks ju siiski ikka teha,

meil karta pole sellest mingit paha,
 ja kui sa abiks oled minule,
 siis anded pärast pooleks jagame.
 Kui pühapäewal kantslist räägin mina:
 Nüüd täide läheb iga minu sõna,
 kes usub, see saab kohē taewasse,
 kes uskmata, läeb otse põrgusse!
 Ja lõpuks weel ma tõstan püha kisa:
 Sa oma sulast kuule, Taewaisa,
 üht tuikest saada taewast alla weel,
 et patust pööraks koguduse meel!
 Ma sulle tasun hästi, minu armas,
 kui sa siis jõuad olla nõnda kärmas,
 et lae pealt august — suure lühtri pealt—
 üht walget tuwi alla wiskad sealt.“
 Kui köstripapa kuulda sai nüüd seda,
 see papi wigur meeldis talle wäga —
 ja laupäew öösel ühe tuwi ta
 wiib tähendatud kohta salaja.
 See asi oleks kõik nüüd hästi moodis,
 kui lähedal ei oleks nurgawoodis
 üks waene, haige kassiemeke,

kes mitu päewa juba näljane.
Kass kawal oli nurgas hästi wakka —
ja kohe, nii kui lahkus köstripapa,
ta küüned tuwikese külge lööb
ja selle warrutoiduks nahka sööb.
Kui pühapäew nüüd wiimaks kätte tuli
ja õpetaja juba kantslis oli,
kus paisutas ta oma püha häält,
et kuulda juba surnuaia pealt,
siis lõpuks tõstis ta weel walju kisa:
„Sa oma sulast kuule, Taewaisa,
üht tuikest saada taewast alla weel
et patust pööraks koguduse meel!“
Et Taewataat tal aga wastu tõrgub,
siis waene papp weel täiest kõrist karjub:
„Üht tuikest — tuikest — lase lennata,
et rahwas hakkaks jälle uskuma!“

Seal lühtri august ilmub kohkund nägu,
kes alla kuulutab nüüd kurba lugu:
„Ei mina enam aidata küll wõi;
sest kass me imeteo siin ära sõi!“

Meie laulud.

Selle ettekandega tahan austatud pealtkuulajatele selgeks teha, et kõik meie wanemad ja uuemad laulud, ja isegi koraalid, juba tuhandete aastate eest tuttawad olid, ja et luuletajad neid hiljem ülekohtusel wiisil endi algupäralisteks waimusünnitusteks on kujutanud. Palun tähele panna.

Kui Taewataat oma loomisetöö oli lõpetanud, ja nägi, et kõik hea oli, seal märkas ta äkitselt, et peale tema ühtki inimesehinge maa peal ei olnud. Ta tundis igawust, jäi nukraks ja laulis kurwalt oma ette:

„Üksinda, üksinda pean wõõrsil rändama.“

Siis walmistas Taewataat inimese, kes pörm on, mullast, ja puhus tema ninasse elawat õhku: nõnda sai inimene elawaks hingeks. Kui nüüd Aadam, nõnda oli esimese inimese nimi, eneses elu tundis olewat, tõusis ta murumättalt üles, haigutas, waatas ringi, sõi paar haput paradiisiõuna ja laulis tuseselt:

„Üks wanapoiss ma olen Ilmas,
üks rahuline rändaja.“

„Nonoh, mis sa sellega ütelda tahad, armas Aadam?“ küsis Taewataat imestades.
Aadam naeratas kawalalt ja wastas:

„Tarwis oleks mul ju naist küll wõtta,
abielu-sadamasse tõtta.“

„Waata, waata mul wõrukaela!“ lausus Taewataat noomiwalt. „Waewalt sain su inimeseks luua, kui sa juba kiusakalt jonnid hakkad ajama.“

Siis wõttis taewataat taskust unerohu klaasi, kallas sellest mõned tilgad oma ninarätikusse, hoidis selle Aadama nina all ja uinutas ta magama. Siis luges ta Aadama ribikondid üle ja leidis, et ta Aadamale ühe ribikondi rohkem oli loonud. Nüüd tegi ta, nagu kõige osawam hirurg, wäikese operatsiooni, wõttis üleliigse küljeluu välja ja walmistas sellest ilusa neiuksese. Selle neiuksese külge kinnitas wiigilehe peakirjaga: „Selle neiu nimi on Eewa“, et Aadam ka teaks, kellega tal tegemist on.

Kui nüüd Aadam ärkas ja ilusat sinisilmalist neidu murumättal uinumas nägi, hakkas ta süda ägedalt tuksuma ja juba lähemal silmapilgul kõlas tema suust meile nii tuttaw laul:

„Süda tuksub tuks, tuks, tuks,
mine lahti uks, uks, uks.“

Aadama ilus tenoorihäääl äratas Eewa unest, ta nägi oma ees ilusat kawaleeri, kuulis tema

„Wabariigi ministeeriumis“.

1. Kaupmees Toomas Kurekael, Tudulinna, jätab naise ja lapsega jumalaga, et pealinna sõita ministeeriumi oma asju ajama.

2. Ministeeriumis juhutati teda: „Tuba 19!“ Kurekael sinna minnes nägi, et „masina preilnad“ kirsisti söid, kuna üks nendest, üleannetum, Kurekaelale kirsiti kiwikesi näosse sülgas ja teda „tuba 108“ saatis.

3. „Tuba 108“ oli sootuks tühi. Koridoris juhatas möödamineja käskjalg Kurekaela „tuba 497a“ poole. Sealt saadeti Kurekaela „tuba 19“ tagasi.

4. „Tuba 19“ jõid „preilnad“ parajaste teed ja olid õige pahased, et paluja Kurekael neid eksitas. Siiski olid „preilnad nii lahked ja saatsid Kurekaela „tuba 86“ poole. „Tuba 86“ polnud olemaski. „Tuba 9“ saatis Kurekaela „tuba 19“ tagasi.

5. „Tuba 19“ pandi kirjutus masinate peale parajaste „kuplid“ ning preilnad seadsid peegli ees kübaraid pähe. Kurekaela wõeti wihast põlewate pilkudega wastu. Teda süüdistati korrarikumises ja teatati, et 6-e tunniline tööpäew möödas. Peale selle soowitati Kurekaelale uksehoidja poole pöörata.

6. Uksehoidja oli wälja läinud. Tunni aja pärast tuli ta tagasi ja pidas kaua iseendaga nõu, kuni ta Kurekaelale nõu andis; „Minge „tuba 19“... „Tuba 19“ algas... (Waata pilt nr. 2 kuni nr. 6-ni). Nii rändab Kurekael tänapäewani ministeeriumis ja otsib tuba, kus ta oma palwet tohiks ära anda... Peedu.

lauu, hakkas teda kohe armastama ja wastas talle sütitawa sopraanihäälega:

„Ei saa mitte waiki olla, lauluwiisi lõpeta.“

Nad langesid hõisates üksteisele kaenlasse, musutasid ja laulsid:

„Nüüd paistab meile kauniste see koidutäht nii selgeste.“

Taewataat oli seda nähes õige lõbusas tujus ja ütles: „Kõigist aiapuist wõite teie süüa, aga hea- ja kurjatundmise puust ei pea teie mitte sööma; sest mil päewal teie sellest sööte, peate teie surma surema.“

Aga madu oli kawalam kui kõik elajad. Ühel päewal roomas ta salaja Eewa juure ja küsis meelitades:

„Örn õöpik, kuhu tõttad sa nii lahkel lehekuul?“

Eewale meeldis sarnane meelitus ja hakkas maoga lõbusalt juttu westma. Nüüd rääkis madu, et kui Eewa selle puu wiljast sööks, mis

keset aeda kaswab, siis saawat ta wäga targaks ja wõiwat alati oma mehe üle walitseda. Et Eewa, nagu kõik praegused Eewa tütreid, wäga uudishimulik oli, siis haaras ta õuna pihku, maitstes ja lõõritas Aadamale:

„Nüüd Maikuu on tulnud ja linnud laulawad.“

Aadam ei suutnud niisugusele kiusatusele wastu panna, wõttis õuna, sõi ühes Eewaga ja laulis:

„Kui Kungla rahwas kuldsel a'al kord istsid maha sööma, siis Wanemuine murumaal läks kandlelugu lõõma.“

Asjalugu ei olnud aga sugugi nii kuldne, nagu Aadam seda enesele ette kujutas. Taewataat kutsus noore abielupaari oma juure ja noomis neid waljuste. Aadam oli aga wäga turt-sakas, ajas harjased püsti ja hüüdis:

„Kauem raudu me kanda ei taha, ike kaelast ja kõidikud käest!“

„Ohoo!?“ pajatas Taewataat: Waata, kus mul esimene punakaartlane!“ Ta kutsus oma

shandarmid kokku ja lasi Aadama ühes Eewaga paradiisist wälja wisata, kusjuures weel paradiisi mängukoor neile wäljawiskamiseks seda tutawat marssi mängis:

**„Mingem nüüd, mingem nüüd,
mingem marssides nüüd!“**

Ei olnud parata midagi, Adam ja Eewa panid oma kolid kokku, lahkusid paradiisi aiast ja laulsid nuttes:

„Jää jnmalaga, isamaa, jää jumalaga nüüd.“

Kui Taewataat nägi, et inimese kurjus suur oli maa peal, siis ütles ta: „Ma tahan inimese, keda ma loonud, maa pealt ära kaotada!“ Ainult Noale andis ta armu ja käskis teda oma perega laewale minna.

Noa ja tema perekonna liikmed olid kõige lõbusamas tujus, naljatasid selle üle, et Taewataat terve walla kokku oli ajanud ja laulsid esimest korda nelja häälega.

**„Terwe wald oli kokku aetud,
kihelkond kokku kutsutud.“**

Kui kõik korras oli ja ankur üles tõmmatud, lükkas Noa laewa kaldast lahti ja kohe peale selle kõlas üle weewoogude teine tutaw laul:

„Kiigu mu paadike, kõigu nüüd peal.“

Aga nüüd tehti taewa wesiwärawad lahti, *wihma sadas nelikümmend päewa ja nelikümmend ööd* ja wesi wõttis üpris wäga wõimust maa peal. Aga läbi tormihulumise ja kõuemürina kõlas wägewart:

„Just nagu torm ja pikse hää.“

Ja kui sadawiiskümmend päewa täis said, siis lasi Taewataat üle maa tuult käia ja wesi alanes ära.

Siis lasi Noa ühe tuikese laewast wälja, et teada saaks, kas wesi oli maa pealt kahanenud.

Aga tuike tuli tema juure õhtu ajal, õlipuu leht, mis ära murtud, oli tema suus ja laulis:

**„Ma olen wäike postimees,
maailm on lahti minu ees.“**

Nii sai siis Noa sellelt wäikselt postimehelt teada, et maa kuiw oli.

Siis läks Noa wälja ja tema pojad ja tema naine ja tema poegade naised temaga. Ja Noa hakkas põllumeheks, istutas wiinamäge ja walmistas wäga head wiina.

Kui wiin juba oma 40 kraadi kange oli, kutsus wanamees oma perekonnaliikmed kokku ja laulis:

**„Jooge wiina, mehed, naised,
minu pärast wõi ka teised.“**

Noa pojad ja tema poegade naised ei lasknud endid ka kaks korda kutsuda, rüüpasid tubliste maitsewat märjukest ja laulsid:

„Pidu hakkab, pidu hakkab, peretaadikene!“

Kui isand Lott Soodomast lahkus ja tema naine soolasambaks muudeti ja ta enese jälle waba tundis olewat, laulis ta rõõmuga:

„Priius kallis anne, taewa kingitus.“

Kui Taewataat Moosese kõrgele mäele wiis ja temale töötatud maad näitas, küsis ta Mooseselt:

**„Kas tunned maad, mis Peipsi rannalt
käib Läänemere rannale?“**

Mooses sai sellest ilusast maast wäga waimustatud ja wastas:

**„Isamaa hiilgawa pinnale paistab
kodu meil kaunike, kallike!“**

Kui määratu suur walaskala prohwet Joonase kõhtu neelas ja Joonas enese äkitselt nii kindlas kohas tundis olewat, sattus ta tujusse ja laulis waimustatult:

„Üks kindel linn ja warjupaik.“

Aga warsti tundis ta oma elukorteri niiske olewat ja laulis tusaselt:

„Ma istun keldris sügawas.“

Kui kala kuulis, et Joonas oma uue elukohaga sugugi rahul ei olnud, ujus ta randa ja sülgas Joonase nagu kärblase kaldale.

Joonas jooksis ruttu ühe mäe otsa ja hõiskas rõõmsalt:

„Minge üles mägedele, tuule õrna õhule.“

Ka Potiwari ajast on mõned õrnemad tundelaulud rahwa seas tuttawaks saanud.

Kui Potiwari naine ilusat särawate silmadega Joosepit nägi, laulis ta meelitades:

**„Tule mu rinnale, siin on sul hea,
toeta siia oma wäsinud pea.“**

Kui aga Joosep tema kutsust ikka weel aru ei saanud, siis lõõritas ta õige kirglikelt:

„Üks paigake siin ilmas on.“

Aga isand Potiwar sai sellest wiguriloost haisu ninasse, tabas neid kuriteo pealt ja küsis Joosepilt tema kõrwalesta näpistades:

„Kus sa käisid, kus sa käisid, sokukene?“

Joosep kokkus, sattus ärewusesse ja wastas:

„Weskel käisin, weskel käisin, herrakene.“

Et Joosep midagi paremat wastata ei mõistnud, siis lasi Potiwar oma majasõpra wangitorni hēita ja seal luuletas ja komponeeris siis Joosep selle tuttawa laulu:

**„Päike tõuseb, läheb looja,
wangikambrid pimedad.“**

Kõtistamise kõrred.

Mesinädalatel.

Noor naine (pulmareisil oma elatanud mehele): „Tead sa, armas August, kui ma juba kord pulmareisil oleks olnud, ei räägiks ma midagi, aga et sa kogu reisu ajal minu wastu ainult wiisakas oled — sellest on mul siiski liiga vähe!“

Teab, kellega tal tegemist on.

Kawaler: „Tule minuga ühes, ilus laps, ja sa saad minuga kõige ilusama päewa oma elust mööda saatma.“

Daam: „Ah, ma tunnen seda juba, see ei ole õige! See ei ole sugugi päew, waid õõ!“

Wesine armastus.

Neiu Julie (kellegile sõdurile, kes talle oma armastust awaldab): Ei, armas sõdur, ärge nähke asjata waewa. Ma olen suur isamaa-armastaja ja minu juures wõib weel ainult keegi merewäeline wastuarmastust leida.

Abielu saladus.

Wend: „Ma ei saa sugugi aru, armas õde, mispärast sa oma mehest lahutada tahad lasta. Ta on wäga tubli ja hea inimene. Peale selle waimurikas, armastusewääriline — tõsine salongikangelane.“

Õde: „Ah, salongi pärast ei lase ma ennast temast lahutada, waid magamisetoa pärast.“ —

Ei ole kodus.

Toatüdruk (kellegile elatanud isandale, kes näitlejanna preili Roosinupule „wisiiti“ tegema tuleb): „Ma kahetsen wäga, aga preiliga on praegu wõimata kokku saada — ta ei ole kodus!“

Isand: „Aga ma nägin teda ju praegu ukse eesriide taha kaduwat!“

Toatüdruk: „See ei tähenda midagi. Praegu käis keegi noor ohwitser preili juures ja nüüd tarwitab preili pikemat puhkeaga, et oma närwisid rahustada...“

Kahtlane.

„Sul on täna pale jällegi paistetanud?“

„Jah, mul on hirmus hambawalu.“

„Imelik, et sul sellest ajast saadik, kui sa abielusse astusid ikka hambawalu on!“

Meie raha wäärtus.

Rätsep: „Teie ei wõi oma wana arwet ikka weel ära maksta? Ma olen nõus, seda ülikonda, ehk teie seda küll juba neli aastat kandnud olete, igasugusel kujul tagasi wõtma!“

Näitleja: Usun, usun, armas sõber... aga kui palju teie mulle juure maksate?“

Kerge teenistus.

„Ühe hamba wäljatõmbamise eest nõuate teie wiis marka!? Noh — kuulge, see on ju ainult üks silmapilk, siis teenite aga õige kergesti raha — wiis marka kahe sekundi eest!“

Hambaarst: „Kui teie soowite, siis wõin ma teie hamba ka pikkamisi wälja tõmmata.“

Piinlik küsimine.

Wäike kuueaastane Elli (oma täiealisele õele, kellega ta Wiru tänawal jutustab): Waata, waata, Salme, sellel mehel on must nägu!“

Salme: „Jajah, ma näen, see on neeger, selle terwe keha on must.“

Wäike Elli: „Must? Terwe keha on must? Aga kuda sina seda tead, Salme?“

Õnneseen.

„Minu lahkunud naine oli minu täielik eluõnn. Õnnelik olin ma, kui teda tundma õppisin, õnnelik, kui ma ta kosisin — ja õnnelik, kui ma tast jälle lahti sain!“

Lõbus lesk.

„Oma surnud meest leinan ma nii kaua kui ma elan!“

„Aga kui ma ei eksi, siis ei kandnud teie paari kuu eest mitte leinariideid?“

„Ja, siis olin ma kihlatud, aga sellest asjast ei tulnud midagi wälja... nüüd leinan ma edasi.“

Kangekaelne kukk.

Kui Saksa wõimud okkupatsiooni ajal meie tunnikellad ühe tunni wõrra edasi lükkasid, tuli keegi talunaine, kukk kaenlas, linna kellasepa juure.

„Mis teie soowite?“ küsib kellasepp.

„Tulin uurmaakri herra juure kukke seadma“, seletab talunaine. „Minu kangekaelne kannusjalg ei hooli sakste käsust midagi ja laulab ikka tunni waremalt kui õigus.“ —ll—

Ajakohane wäimees.

Tütar: „Aga mõtle ometi, isa, järele, ta on ju täieste eeskujulik noormees.“

Isa: „Nimeta minule, missugused head omadused tal on.“

Tütar: „Ta on hobuseparisnik ja hangeldaja...“

Isa: „Tähendab, raha tal on. Aga kas see on kõik?“

Tütar: „Ei. Tal on ka puskariajamise wabrik!“

Isa: „See on hea. Homme wõib ta siia tulla. Minul oleks temaga tõsisemalt rääkida. Loodame, et asjast midagi wälja tuleb...“

—rt.

„Eesti enamlased saadeti ihaldatud Wene „paradiisi“, kuid siin on palju neid, kes pagunitel Wene Nikolai krooni kannawad ja miks neid Nikolai juurde ei saadeta?“
 „Noh, neil on siin küllalt hea paradiis!“

Tooge langenud sõdurite näopilta

„Teaduse“ kirjastusele Harju ja Rüütli uulitsa nurgal 46/15, awaldamiseks.

Langenud kangelaste pildid ilmuwad esiteks rahwa ajakirjas „Meie Mattis“ ja pärast „Eesti wabaduseõdja mälestuse albumis.“

Tehke kauakeelwaks oma langenud sugulaste ja tutwate mälestus.